

KISGRAFIKA

57. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 2045 Törökbálint, Bartók Béla u. 2., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztőbizottság: Palásthy Lajos, Ürmös Péter, Vasné dr. Tóth Kornélia

Felelős kiadó: Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető; e-mail: titkar@kisgrafika.hu

Ürmös Péter rézkarca,
C3/C5 (1996), 60×80

T A R T A L O M

Vasné dr. Tóth Kornélia: Kép – írás. Ürmös Péter válogatott illusztrációi

Vasné dr. Tóth Kornélia: Beszámoló a krakkói nemzetközi tudományos ex libris konferenciáról (2017)

Tóth Zoltán: László Anna szegedi kiállítása

Horváth Hilda: Megkésett emlékezés (Kass 90)

Gál Zsigmondné: Ünnepre várva

Vasné dr. Tóth Kornélia: Híres gyűjtők könyvjegyei az OSZK-ban (Gulyás Mihály)

HÍREK – EGYESÜLETI HÍREK

2018/1

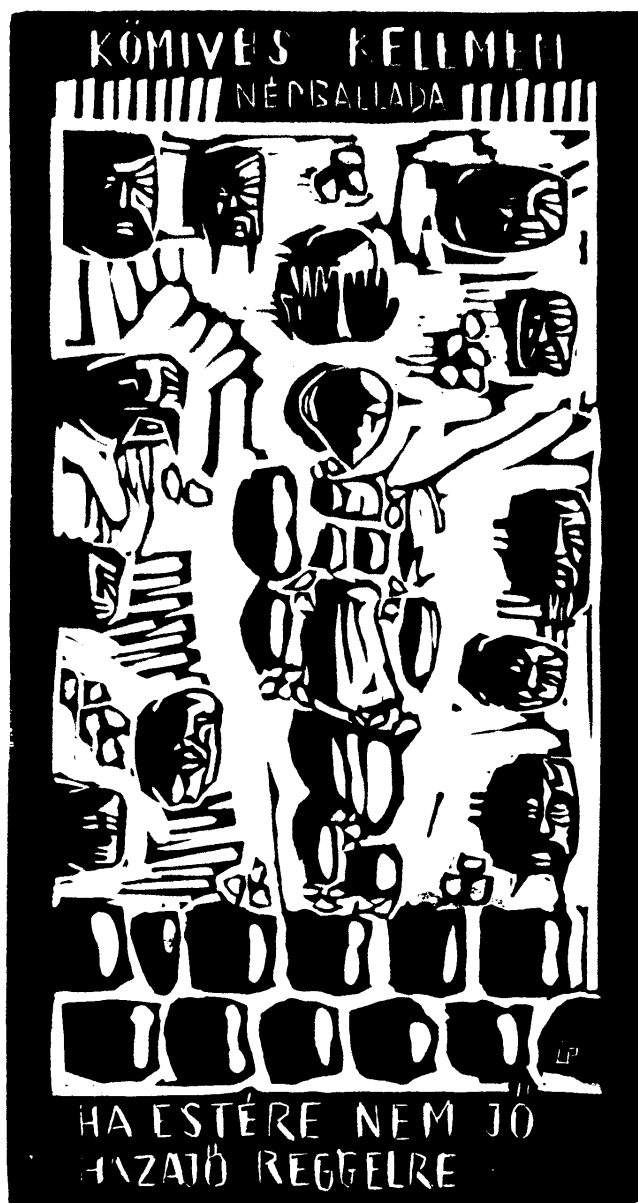

KÉP – ÍRÁS ÜRMÖS PÉTER VÁLOGATOTT ILLUSZTRÁCIÓI

Elhangzott 2017. szeptember 5-én
a H13 Diák- és Vállalkozásfejlesztési Központban

Tisztelt Hallgatóság, kedves Művészetkedvelők!

Szeretettel köszöntök mindenkit Ürmös Péter grafikusművész Kép – írás c., válogatott illusztrációit tartalmazó kiállításán. A retrospektív tárlat az előző évtizedek illusztrációiból válogat, amelyek javarészt sajtógrafikaként jelentek meg korabeli újságokban és évkönyvekben. Nagy részük magas- és mélynyomású nemes grafikai eljárásokkal készült, eredeti méretüktől függetlenül kicsinyítve, vagy ellenkezőleg, akár egész oldalas nagyításban kerültek közlésre. Tavaly már szerepeltek ennek a kiállításnak a remekei egy pápai tárlaton, ennek egy szűkített változatát láthatjuk most a H13 Diák- és Vállalkozásfejlesztési Központ jóvoltából. Az illusztrációk kiegészítőnek némi ex libris anyaggal, valamint néhány megjelent rajz másolatával.

Ürmös Péter linómetszete, X3 (1977), 152×80

Már a cím is jelzi azt a kettősséget, melyre a tárlat épül: kép és írás, ábra és szöveg, képzőművészet és irodalom párhuzamos bemutatására. Az illusztráció az alkalmazott grafika egy típusaként a művészi célon túl konkrét gyakorlati funkcióval is rendelkezik. Kettős természetű, a szépirodalom és a képzőművészet médiumát egyaránt és együttességében feltételezi. A szépirodalom nyelvi, a kép vizuális jelekre épül. Az illusztrált szöveg, mű e két jelsoport találkozását eredményezi; az illusztráció mint médium szöveg és kép interreferenciális kölcsönhatásában értelmezhető. Sem a képek, sem a szavak nem alkotnak független folyamatokat, az illusztrációk textuálisan kötöttek. Az illusztratív funkciójú kép esetén a kép olvashatóvá, a szöveg láthatóvá válik, kép és szöveg kapcsolata tehát kettős irányú: a képpé vált szöveg, ill. szöveggé vált kép bemutatását egyaránt jelenti. Ez a kétirányú olvasat egyben egy új struktúrát is teremt. Az irodalmi mű átíródik a grafika nyelvére, az átvitel (transzmisszió) kódján keresztül. Illusztrálás során – a verbális médium képi médiumba való áttevődése, átírása, a képátvitel révén – az alkotó, a mű és a befogadó vonatkozásában összetett viszonyháló, értelmezési rendszer teremődik. A tárlat ezt a bonyolult struktúrát, kép és írás együttes hatását hivatott bemutatni, a táblákon a képek alatt az illusztrált művekből vett idézetekkel. Tanúi lehetünk, nyelvbe zárt gondolkodásformáink hogyan ültethetők át a képek világába. A szövegek egyúttal segítik a helyes értelmezési irányt, egyfajta dialógust teremtve a kép, a szöveg és a befogadó viszonylatában, mindezt az alkotó teremtette közegben. Az értelmezés nézőpontjának komplexitását mutatja, hogy míg a művészi értelmezés a szótól a kép felé tart, a befogadói megértés megvalósulhat nemcsak a verbálistól a képi, hanem megfordítva: a képtől a verbális felé haladva is. A kép a jelentését, információtartalmát a szöveggel, a verbális üzenettel való kontextusban, kép és szöveg párbeszédében nyeri el. Megpillantjuk a képet, értelmezzük, aztán elolvassuk a szöveget is, melynek hatására első benyomásunk gyakran átértelmeződik. A műrészletek, jelenetek, szereplők ábrázolása, a szöveg és kép közti interreferenciális viszony elvezet a nagy egész, az irodalmi mű felidézéséhez, megértéséhez. A következőkben erre hozok példákat, Ürmös Péter illusztrációs munkásságának főbb állomásaiba betekintve.

A kezdetek visszanyúlnak az 1970-es évekig. Még pécsi főiskolás korában kapott először indítást illusztrációk készítésére, amikor a magyar nyelvi tanszék pályázatára megalkotta a Kalevala témájú, 4 darabból álló vertikális kompozíciósorozatot, mely díjat is nyert. 2010-es finnországi utazásakor bemutatta ezeket az öt vendégül látóknak, akik lelkesen sorolták a szereplők neveit. „Ennél méltóbb helyről ilyen elismerést nem kaphattam volna a harminc évvel azelőtti munkáimra” – vallott erről a művész. Szintén főiskolás korában készült a több dúcra nyomtatott metszetsorozata Ady Endre verseihez, ami az akkor kezdett színdinamikai tanulmányainak alkalmazását jelentette. Ezek többszínnyomatos linómetszetek. Az Add nekem a szemeidet, A Halál rokona, A magyar Ugaron, A mesebeli János, a Héja-nász az avaron, az Elbocsátó szép üzenet szerepelnek a művek közt. Az Add nekem a szemeidet ábrázolása Ady szerelméhez, Lédához szól:

„Add nekem a te szemeidet,
Kék látásod, mely mindig épít,
Mindig irgalmaz, mindig szépít. (...)
Amelyek engem szépnak látnak.”

Ürmös Péter linómetszete, X3 (1976), 125×92

A szem, a látás, a kék látás az asszonynak Adyba vetett hitét jelenti, amely a költőt megszépíti, szépnek látja. A kék szín hangsúlyos szerepet kap a költeményhez készült Ürmös-illusztráción is, hasonlóan A magyar Ugaron c. vers megjelenítésében. A kék mint az ég, a víz színe a tisztaságot, a jóságot, a boldogságot jelképezi. Ezzel szemben áll az elvadult magyar táj (a grafikán fekete-fehér színekkel), ahol a költő magányosan dalol. Az ugar szót először Széchenyi István használta Magyarországra, hogy kifejezze elmaradottságát, műveletlenségét. Ez az ugar gazzal és dudvával van tele, elpusztítja a szépet és a jót, a vers hőst is, aki a „régmult virágok illatát” keresi. A költemény illusztratív megjelenítésében hangsúlyos szerepet kap az elvadult táj és a költő alakja mellett a föld alvó lelke, utóbbi zöld színében is külön egységet képez, az újjáéledés reményét hordozva.

„Elvadult tájon gázolok:

Ős, buja földön dudva, muhar (...)

Vad indák gyűrűznek körül,

Míg a föld alvó lelkét lesem.”

Ürmös Péter a főiskolát követően is folytatta az illusztratív jellegű vagy ihletettséggű alkotások készítését, már a képgrafikai munkásságba beépítve. Ilyen például a Szindbád című fametszet sorozata, mely helyhiány miatt ezúttal nem szerepel a kiállításon. Hasonlóképpen jelentek meg a magyar népköltészet motívumai metszeteken, így a népballadák, mint a Kőmíves Kelemen, a Molnár Anna, a Fehér László tragikus története. A balladai homály, a drámaiság kap tömör képi megformálást ezeken az illusztrációkon. A Déva várát építő 12 kőműves és a falba beépített asszony jelzésszerű képi megjelenítése lényegre törően adja vissza a mű tragikumát és a ballada szaggyát stílusát:

„Megint tanakodék tizenkét kőmíves,
Falat megállítani hogy lesz lehetséges. /
Egymás között szoros egyességet tettek:
– Melyik felesége hamarabb jó ide, /
Azt gyengén fogjuk meg, dobjuk be a tűzbe,
Annak gyenge hamvát keverjük a mészbe. /
Csak így állítjuk meg magos Déva várát,
És így nyerhessük el annak drága árát...”

Ürmös Péter illusztrációs munkásságának következő szakasza a *nyolcvanas* évekre datálódik, amikor többek között az Éva Magazin újság és évkönyv számára készített rajzokat és metszeteket. Az irodalmi rovat cikkeihez alkotott linómetszeteiből az évek során egy szép sorozat állt össze. A motívumok tekintetében jellemző a hősnők, a férfi–női kapcsolat, a szerelem ábrázolása, gondoljunk csak a magazin Ősi eposzok asszonyai (Kriemhild, Armida, Jaroszlavna stb.), vagy A világirodalom legszebb szerelmei c. sorozatának illusztrálására, köztük Daphnisz és Khloé, Dante és Beatrice (Dante: Isteni színjáték), Romeo és Júlia (Shakespeare), Werther és Lotte (Goethe: Az ifjú Werther szenvedései) történetére. Az illusztrációk a későbbiekben többször szerepeltek kiállításokon, sőt különböző katalógusokban is közlésre kerültek. Például az Aucassin és Nicolette illusztrációt legutóbb egy 2015-ös párizsi katalógusban láthattuk a Jean Chièze Egyesület fametszet pályázata kapcsán, ahol különdíjban részesült.

Az 1980-as évekre visszatérve Ürmös Péter ekkoriban szerepelt a Móra Ifjúsági Kiadó pályázatán sci-fi jellegű képregény részlettel. Rajzai jelentek meg a Mokép Képes Filmhíradóban, a Sportfogadás c. újságban, a Vesevilág magazinban.

A grafikus a *kilencvenes* évektől napjainkig több könyvborítót tervezett, esetenként a Pápai Művelődéstörténeti Társaság kiadványaihoz, ezekben többször szerepeltek illusztrációként korábban nyomtatott grafikái.

2000-től sokszorosított grafikai munkáiban a rézkarc, illetve foltmaratásos (akvatinta) eljárások váltak dominánssá. Ezek között van néhány kimondottan tipográfiai megoldású nyomat, ami szintén a könyvművészet egyik műfaja. Jól szemlélhető ez a H betű variációit megjelenítő tipográfiai ex librisen, melyet a tárlat is bemutat (Ex libris új tipoteca Italiana).

A Fehérlőfia, a mesefa motívuma a sokszorosított grafikai munkák között is megjelenő népi elem Ürmös Péter munkásságában. Az Incitato Művész Táborban Bálványosfürdőn 2007-ben készült el az első variánsa, lágy rézlemez domborításként (plasztikaként). Ez 2009-ben Kézdivásárhelyen lett kiállítva. A későbbiekben a motívumot rézkarcban is megformálta a művész az Ajkai Grafikai Műhelyben. Az elkészült alkotás ismét Kézdivásárhelyen volt látható az időközben elhunyt Tóth Ferenc – az Incitato Művész Tábor alapító vezetője – emlékére rendezett kiállításon. Ennek a képnek a felső része átszerkesztve az Ajkai Grafikai Műhelynek otthont adó Magyarpolányi Alapfokú Művészeti Iskola logójaként is szerepelt néhány évig.

Az illusztrációs munkák egy különleges része, amikor egy *könyvjegy* (ill. in memoriam lap) tartalmaz illusztrációs elemet vagy illusztrációt. Ezek többnyire ex libris gyűjtők kívánságára, megrendelésére készültek. Az ajkai Krajcsi Tiborné kifejezetten ilyen lapokat rendel, pl. Móricz Zsigmond: Barbárok, Arany János: Éjféli párbaj, Karinthy Frigyes: A cirkusz, Thomas Mann: A kiválasztott, Verlaine: Holdfény c. művei nyomán. De itt említhető dr. Gombos László megrendelése is, aki a grafikus egy korábbi művét, a kufsteini vár részletét ábrázoló

Ūrmös Péter linómetszete, X3 (1987), 106×60

Batsányi-illusztrációt kérte a nevére szóló ex librisre. Batsányi a várban raboskodott. Benedek Elekre, a magyar mese- és mondavilág lelkes gyűjtőjére, a nagy mesemondóra emlékezik portréjával és mesebeli hőseivel egy in memoriam lap.

Ūrmös Péter illusztrációs tevékenységéből kiemelném még Zrínyi Miklós főművéhez, a Szigeti veszedelem c. eposzhoz alkotott sorozatot, a témamegjelölés: „Fegyvert s vitézt éneklek”. Zrínyi Miklós és a szigetvári hősök bemutatása, Szulejmán alakja, az 1566-os várostrom, csatajelenetek elevenednek meg az ábrázolásokon, az 1–15. énekig, a végső ostromig: „Ily kegyetlenül jün oroszlánny barlangbul” – mutatja be a 15. ének Zrínyi kirohanását. Ūrmös grafikáin a barokk eposz mozgalmasságát, a mitikussá növesztett hősök bemutatását a fekete-fehér linómetszetek dinamikája kelti életre. A sorozat Pécssett a szigetvári vár közelsége miatt helyi témának számított, nagy sikert aratva.

A magyar irodalomból Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani c. verséhez kétféle változat is készült, egy zsúfoltabb, mozaikos elrendezésű, és egy tömörebb, letisztultabb kompozíció. A világirodalomból Bulgakov: A Mester és Margarita c. művét, Franz Kafka több novellájának (A vödör lovasa, A fűcsiga, Az elutasítás) bemutatását emelem ki. A Bulgakov emlékére készült angol feliratú in memoriam lap a Mester és Margarita c. több szálon futó regényből mutat be néhány jelenetet (utalva Jézus történetére és Woland professzor alakjára), és a mű egyik kulcsmondatát idézi: „Manuscripts do not burn never” („A kéziratok nem égnék el”). A vödör lovasa c. Kafka-novella életképszerű jelenete a szénkereskedőnél hiába könyörgő szegény embert mutatja be: „Vödröm olyan üres már, hogy lovagolni tudok rajta.” Hasonlóan a kérszemetagadás áll a középpontjában Az elutasítás c. novellának, ezúttal a bürokratikus, hivatalnoki rendszer könyörtelensége áll a háttérben.

Összegezve. Ūrmös Péter egész alkotói munkásságán végigvonul az illusztrációs vonal, bár nem hangsúlyozottan,

inkább diszkréten. Választ kaphattunk arra a kérdésre, mely hagyományokból merít a művész ábrázolásvilága. A népies jellegű ihletettség mellett a magyar és világirodalom megannyi nagy alakja és műve áll alkotásai középpontjában. A műfajok tekintetében az illusztrált művek közt található mítosz, mese, regény, népballada, eposz, tragédia, lírai költemény stb. Az időhatár is tág: az ókoron, középkoron, reneszánszon, felvilágosodáson át a modernségig ível. A grafikus irodalmi érdeklődése vezette el e művek megörökítéséhez, ezért sok illusztráció saját indítatásból készült. A bemutatást egy, a művészet szerepéről, a művész küldetéséről szóló Kosztolányi-idézetrel, A lámpagyújtó énekel c. versből vett részlettel zárom, mely küldetéstudat végigkíséri Ūrmös Péter munkásságát is:

„Egy szűk, kicsiny botban viszem
a szent tüzet felétek,
én örök bújto,
és kormos lámpagyújtó.”

Ezt a „szent tüzet” hozta el most is közénk ezzel a kiállítással, melynek megtekintéséhez, az üzenet megértéséhez jó időtöltést kívánok.

Köszönöm a figyelmet!

Vasné dr. Tóth Kornélia

Ūrmös Péter: Mesefa-Fehérlőfia, C3/C5, 197×100

BESZÁMOLÓ

A KRAKKÓI NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS EX LIBRIS KONFERENCIÁRÓL (2017)

Nagy örömmre szolgált, hogy 2017. november 15-én az Országos Széchényi Könyvtár és a Kisgrafika Barátok Köre képviselőjében előadóként részt vehettem a lengyelországi „*Ex libris: mark of ownership – piece of art*” (*Ex libris: tulajdonjegy – műalkotás*) című, az ex libris tulajdonosjelölő voltát és művészi szempontú megközelítését egyaránt taglaló tudományos konferencián Krakkóban. A szervező a krakkói Pedagógia Egyetem volt, mely a helyszínt is adta. A lebonyolításban kiemelkedő szerepet töltött be az egyetem egyik tanára, dr. Agnieszka Fluda-Krokos. A moderátor szerepét prof. dr. habil Paweł Sysa gyakorolta.

Az előadóterem előtt található kis ex libris kiállítás lengyel grafikusok (Jerzy Bandura, Witold Chomicz, Wiktor Langner, Tyrsus Wenhryniewicz, Jerzy Napieracz stb.) ex libriseiből mutatott be válogatást. A résztvevők megkapták az előadások absztraktját tartalmazó kiadványt a krakkói Pedagógiai Egyetem kiadásában, emellett az egyetem életéről szóló könyvet, ex libris katalógusokat és stílszerűen egy 2017-es, a konferenciára tervezett ex librist, Magdalena Koziak-Podsiadło intaglio (mélynyomatású metszet) technikával készült alkotását.

A konferencia megrendezésének ihlető tényezője az volt, hogy a 2017-es év kiemelkedő a lengyel ex libris élet szempontjából, ugyanis 500 évvel ezelőtt készítették a második ismert lengyel ex librist, Maciej Drzewicki (1467–1535) gnieźnői érsek, Lengyelország prímása számára. Egyébként az első ismert ex libris is őhöz köthető, mely 1516-ban Hieronymus Vietor bécsi nyomdájában készült. Vietor tekinthető az egyik legfontosabb korai könyvnyomtatónak Lengyelországban. 1508-ban költözött Bécsbe, itteni pályafutása alatt is fenntartotta a kapcsolatot Krakkóval, majd 1517-ben visszatért hazájába.

A konferencia középpontjában az ex libris 500 éves története, tulajdonosi, tulajdonjogi vizsgálata állt, és annak elemzése, milyen szerepet tölt be a művészek, művészettörténészek, könyvgyűjtők és bibliofilek tevékenységében. A lengyel mellett a külföldi (köztük a magyar) ex libris története, jövője, a vele kapcsolatos történelmi és művészi kutatások, a gyűjtésükkel kapcsolatos tapasztalatok is szóba kerültek. Az ex libris eredeti funkciójának – a könyvhöz kötődésnek – elvesztése új szerepköröket hozott a műfaj számára, önálló gyűjtési területté vált. Az egy napos rendezvényen az ex libris tematikai, származásbeli sokfélesége, történelmi forrásértéke került mélyreható bemutatásra. Lehetőség nyílt a többdimenziós kutatási eredmények cseréjére, a nemzetek közti párbeszédre, a kapcsolatépítésre. A Podkowa Leśna-i Városi Könyvtár igazgatónőjétől megtudtam például, hogy 2018-ra magyar ex libris tárlatot szerveznek, ennek katalógusát számomra is elküldik. Én 2015-ben és 2016-ban megjelent ex libris témájú könyveimből ajánlottam fel egy-egy példányt a krakkói Pedagógiai Egyetem könyvtára számára.

A nemzetközi konferencián a vendéglátó Lengyelország mellett tervezetten Törökországból, Ukrajnából, Kazahsztánból, Finnországból, Portugáliából vettek részt az ex libris téma szakértői, egyetemi tanárok, tudományos kutatók, könyvtárosok, muzeológusok. A külföldiek közül végül Portugália és Kazahsztán képviselője nem érkezett meg, így nélkülük zajlott

a külföldi szekció. A többi 20 előadó lengyelországi volt, Krakó, Varsó, Łódź, Katowice, Toruń, Poznań, Wrocław, Kalisz stb. városokból, különböző intézmények képviselőjében. Az előadások angol, ill. lengyel nyelven szóltak. Ismertetéseket hallhattunk a lengyel, a török és a finn ex libris történetéről, az ukrán ex librisek gazdag motívumkincséről, jeles intézményi és magán ex libris kollekciókról és gyűjtőkről világszerte. Kapcsolódó témaként a nyomdászat, a bibliofília, a filatélia, a numizmatika, sőt heraldika is szóba került. Az ex libris készítés technikai közül a hagyományos magas- és mélynyomás, síknyomás mellett szó esett a napjainkban terjedő, és egyre népszerűbb számítógépes eljárásról.

Külön előadás mutatta be a lengyelek közül Jan Ziarnko (1575–1626) nyomdász műveit, Eugeniusz Józef Stankiewicz (1942–2011) grafikus ex libris munkásságát, Antoni Szczepan Brosz (1910–1978) bibliofil, ex libris gyűjtőt, a szláv nyelvek fordítóját. Brosz negyven éven keresztül mintegy 20 ezer ex librist gyűjtött össze, ezek közt számos könyvjegy a nevére szól. Janusz Dunin-Horkawicz (1931–2007) bibliofil-gyűjtői munkásságáról is hallhattunk egy összegzést.

A világi gyűjtemények (mint a varsói és a krakkói Nemzeti Múzeum, a krakkói Műszaki és a Pedagógiai Egyetem, a varsói Egyetemi Könyvtár, a kaliszi A. Parczewski Pedagógiai Könyvtár, a poznańi Történelmi Intézet stb.) mellett egyházi könyvtár is bemutatta ex libris gyűjteményét: az első önálló lengyel egyházi tartomány, a gnieźnői érsekség archívuma. A lublini Könyvgyűjtők Társasága is bemutatkozott, a tagok számára készített ex librisekkel.

Az ex libris teoretikus megközelítései közül elméleti előadásokat hallhattunk a könyvjegyek szemantikai megközelíthetőségéről, az ex librisről mint az önmegvalósítás, önkifejezés eszközéről, és szerepéről a posztmodern korban.

Én Magyarországot, a magyar ex libris életet és kutatást képviselve az első, külföldi szekcióban szerepeltem. „*The Hungary-related Bookplates of the Rudomino Library of Moscow in a Hungarian and International Context*” (*A moszkvai Rudomino-könyvtár hungarika ex librisei hazai és nemzetközi kontextusban*) címmel tartottam angol nyelvű előadást, melyben a moszkvai Rudomino-könyvtárbeli hungarika ex libris

kutatásom főbb eredményeit vázoltam fel. A magyar vonatkozások mellett nagy hangsúlyt helyeztem az ex librisek nemzetköziségére, ezen belül főként a lengyel–magyar ex libris élet kapcsolódási pontjaira a XX. század második felében. Utóbbiban kiemelkedő szerepet játszottak a nemzetközi ex libris kongresszusok – melyeken mindkét ország képviseltette magát –, és a kölcsönösen megrendezett magyar–lengyel ex libris kiállítások.

Angol nyelvű előadásomból írt tanulmányom a krakkói Pedagógiai Egyetem 2018. évi tanulmánykötetében lesz olvasható. (További részletek a konferenciáról a krakkói Pedagógiai Egyetem honlapján található: http://exlibris.up.krakow.pl/en/?page_id=15)

Vasné dr. Tóth Kornélia

LÁSZLÓ ANNA SZEGEDI KIÁLLÍTÁSA

2017. október 15-én a szegedi Kálvin téri református gyülekezet tagjai az istentisztelet után kiállítás megnyitóra gyűltek össze a református palota nagytermében. A megjelenteket az egyházközség nevében Juhász András esperes, a gyülekezet lelkésze köszöntötte, majd Tóth Zoltán tb. presbíter nyitotta meg a kiállítást. Beszédét eredeti formában közöljük:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves művészetpártoló közönség!

A mai kiállítás megnyitó a reformáció 500. évfordulójára rendezett ünnepségsorozat része s a szegedi Kálvin téri református gyülekezet ünnepi alkalma is egyben. Egyházközségünkben nagy hagyománya van a művészetpártolásnak; a korábban itt szolgáló lelkészek és kurátorok (személyes emlényeim alapján itt elsősorban a Bartha-házaspárra és Veress Laci bácsira gondolhatok) mindig szívesen fogadták a gyülekezet képzőművész tagjainak bemutatkozását, s ezt a szép hagyományt nagy örömeinkre az egyházközség mai vezetése is tovább élteti. E téren ráadásul a szegedi Kálvin téri református gyülekezet hagyományosan jól teljesít: gondoljunk városunk néhai díszpolgárára, Kopasz Márta festő- és grafikusművészre, vagy egykori kedves tanítványára, a most kiállító László Anna grafikusművészre.

A kiállító művész nem ismeretlen e közönség számára, hiszen gyermekkorától e gyülekezet tagja, és már a harmadik kiállítását nyitjuk meg itt a Kálvin téren. Noha Szentesen született, a család szegedi, sőt Kálvin téri ős-református familia, melynek tagjai mindig is nagyra becsülték a művészetet, a szépség szeretetét. Édesanyám már gyermekkorában kitűnt rajzkészségével, s így a Dugonics általános iskola elvégzése után a Tápai Antal szobrászművész által alapított Tömörkény művészeti szakközépiskola bizonyult számára a legjobb pályaválasztásnak. Itt alkalmazott grafikát tanult Kopasz Márta és Tóth Sándor kezei alatt, és osztálytársai voltak többek között Kalmár Márton és Fritz Mihály szobrászművészek, a szegedi képzőművészeti élet ikercsillagai. Később, a tanárképző főiskola magyar-rajz szakán a hallgatók által rajongásig tisztelt Winkler László festő- és grafikusművész volt a mestere.

László Anna egész életpályája a tanítás és az alkotás jegyében telt: évtizedeken át nyomdászatot tanított ipari tanulók számára, emellett képzőművészként is intenzíven dolgozott. A Kisgrafika Barátok Köre szegedi csoportjának aktív tagja; rendszeresen kiállító művész bel- és külföldön egyaránt. Kisgrafikai és könyvjegyei az ex libris-gyűjtők nemzetközi szövetségének világtalálkozóin révén a világ minden részére eljutottak. Szeged művészetpártoló közönsége azonban nem csupán az 1973 óta megrendezett kiállításokról ismerheti a művésznőt. Az elmúlt két évtizedben sorra jelentek meg Juhász Gyula, Tóth Árpád, Radnóti Miklós és a legnagyobb magyar költők istenes verseihez készített illusztrációi exkluzív albumok formájában, melyek ugyancsak hangos közönségsikert arattak a grafikabarátok körében. E kötetekben – a művész belső látásának, mondanivalójának és kifejezőmódjának megfelelően – vegyesen szerepelnek ceruzarajzok, tusrajzok és monotípiák. Valójában nem is versillusztrációkról, hanem önálló képzőművészeti alkotásokról van szó; születésükkor a költemények csupán ihletforrásként hatottak a művészre.

László Anna művészetében rendkívüli hangsúlyt kap a figurális ábrázolás, mely mögött nagyon biztos rajzkészség és rajztudás húzódik. Különösen örömteli ez a klasszikus művé-

szet rajongói számára, hiszen a modernség (egészen annak kezdetétől) mintha háborút hirdetett volna a klasszikus művészeti értékek ellen, s a gyönyörködtetést könnyű szívvel feláldozta a mondanivaló oltárán. Nem véletlen tehát, hogy a művésznőt már pályája kezdetén is oly sokat foglalkoztatta Albrecht Dürer művészete, s hogy egész munkásságát a düreri hagyaték, a professzionális rajztudás jellemzi mind a mai napig.

Életművének talán legavatottabb, de mindenképpen legalaposabb ismerője, dr. Apró Ferenc művészeti író, helytörténész László Anna művészetét mint a habkönnyű világ és a puha paszellszínek mögött található, tudatosan szerkesztő, egységes világot alkotó női lelket jellemezte. Én is így érzem, valóban velejéig női alkotói világot sugallnak képei, melyek – a technikát illetően legyen szó akár színes ceruzarajzokról vagy akvarellceruzáról – az örök, sőt időtlen szépséget fogalmaznak meg magas művészi színvonalon.

László Anna 1998-ban a *Szegedi grafikusok, iparművészek* című kötetben a következőképpen vallott pályájáról: „Fiatalon a világot készültem megváltani, most már lelkem békéjét, a harmóniát keresem. Ami fontos nekem: a család, a rajzolás, a versek szeretete tükröződik munkáimon, és folytatódik tovább fiaim életében, pályájukon – s ez nem kevés.” Ennél pontosabb és találóbb jellemzést édesanyám munkásságáról én sem tudok adni, ezért szíves türelmükkel tovább vissza nem élve és megtisztelő figyelmüket megköszönve a kiállítást megnyitom.

Tóth Zoltán

MEGKÉSETT EMLÉKEZÉS: KASS 90

Fery Verának ajánlva

2017. december 13-án délután 5 órakor a Petőfi Irodalmi Múzeumban nyílt meg Kass János emlékkiállítás, születésének 90. évfordulójára. A kiállítás létrehozásában oroszlánrésze volt a KBK egykori oszlopos tagja, Fery Antal grafikusművész leányának, a körünkben is kedvelt és szeretett Bánki Verának.

Kass életművét dr. Csorba László élvezetes és nagyívű előadással méltatta. Kiemelte a grafikus géniuszát, művészetében a rajz, a vonal elsődleges szerepét, továbbá az illusztrációk fontosságát és szerepét a mondanivaló megerősítésében, az író és az olvasó közötti kapcsolatban. A PIM igazgatója, Pröhle Gergely felhívta a figyelmet arra, hogy a tárlat szerves része a PIM kiállítás-politikájának, amikor a magyar irodalom és képzőművészet kiválóságait együtt mutatják be. Egyszersmind az Arany János Emlékéhez is kötődött Kass kiállítás, hiszen a tárlaton bemutatott két grafikai sorozat egyike, a grafikus által illusztrált Hamlet fordítója Arany volt.

Kass újraértelmezte illusztrációival a klasszikus irodalmi műveket, és általuk korának, a XX. század második felének problémáit jelenítette meg. Ezáltal közelebb hozta azokat a modern kor emberéhez, örök emberi problémákat boncolgatót, és megjelenítette az új kihívásokat, a kor sajátos problémáit is. Az irodalmi művek mélyére hatolt, egyszerre több jelentésréteget feltárt, és sajátos értelmezésével gazdagította az eredeti mondanivalót.

A Madách Imre: Az ember tragédiája biztos kézzel megrajzolt színei egyúttal egy-egy korszak láttelepei is egyben. A finom, vékony vonalhálók, vonalszövevények a kor bonyolultságát jelenítik meg, s belőlük bomlanak ki a figurák. Olyan pazar rajztudással, ami csak a legnagyobb mesterek sajátja volt. Kass szinte mindent látott már maga

előtt lelki szemeivel, és a papíron ezt a belső világot hihetetlen merészen, magabiztosan képezte le. A másik mű, Shakespeare már említett Hamlet c. drámája. Itt a szöveg és a kép együttes komponálása tűnik szembe, s azon túl a figurák megjelenítése mellett egyfajta sajátos absztrakció jelenik meg, amely formakultúrájában, felfogásában olykor a zseniális szobrász, Moore műveit idézi.

A PIM-ben kiállított két illusztráció-sorozat természetesen csak a jéghegy csúcsa, hiszen Kass életműve százszor gazdagabb, és ezerszer sokrétűbb. Hosszan sorolhatnánk alkotásait, akárcsak az illusztrációk sokaságát, azon kívül a plakátokat, bélyegeket, és természetesen a kisgrafikákat. Mindenképpen

Kass János rézkarca, C3 (1982), 108×47

meg kell említeni Kass illusztrációi kapcsán kitűnő együttműködését a könyvtervező Szántó Tiborral, a művészi igényű magyar könyvkiadás történetének kiváló személyiségével, aki a Magyar Helikon Könyvkiadó élén művészi kötetek sorát tervezte, és mindig kiváló grafikusokkal dolgozott együtt.

Kass oeuvre-je nem függetleníthető az 1960-70-es évek nagy magyar grafikus nemzedékének alkotásaitól, amidőn Kondor Béla mellett a rézkarcoló nemzedék számos kitűnőse alkotott, Gross Arnoldtól Reich Károlyon át Würtz Ádámig. Mindnyájukat foglalkoztatták a kor alapvető kérdései, problémái, s Kass humánus és mindig minőséget képviselő művészete is fogékony volt a kor kérdéseire. Szinte mindenki, aki akkortájt kultúrával foglalkozott, felfigyelt alkotásaira. Különös visszhangot váltottak ki fejszobrai, amelyek az elidegenedés, elszemélytelenedés jelenségére figyelmeztettek. Műanyag egyen-fejeinek egyéni karaktert, személyiséget adott, így a szokványos, jellegtelen tárgy üzenetté, figyelmeztető felkiáltójellé vált, az egyéniséget negligáló korban.

Kisgrafikái, ex librisei éppúgy minőséget képviseltek, mint más grafikái, és zsinórmértéket jelentenek ma is. Első

ismert lapját 1962-ben készítette, az Ünnepi Könyvhét kapcsán. Alkotásai főként az 1970-80-as esztendőkből születtek, illetve pár darab még később is, összesen alig több mint harminc darab. A tulajdonosok két fő csoportra oszthatók. Részint a kor elismert egyéniségeiről van szó, mint az antik költőket kitűnően tolmácsoló klasszika-filológus, költő Devecseri Gáborról, az író, költő, politikus és irodalomtörténész Keresztury Dezsőről, a mára már szinte elfeledett várospolitikusról, a Szombathelyi Képtár megépítését kezdeményező megyei tanácselnökről, Gonda Györgyről és az ókori kelet tudós kutatójáról, Komoróczy Gézáról, aki egyetemi tanárként, tanszékvezetőként nemzedékek sorát nevelte fel. A sorban jónéhányan következnek még, így dr. Altörjay András orvos, Banda Ede gondonkaművész stb. Ex libriseik nem csupán Kass tiszteletét, hanem inkább a művész hozzájuk fűződő emberi közelségét, a személyes kapcsolatot, a megbecsülést fejezték ki, amelynek a kisgrafika közvetlen eszköze lett. Egy 1986-ban adott interjújában Kass azt vallotta, hogy tulajdonképpen megrendelésre nem készít ex librist, leginkább barátainak tervez ilyen, olyanoknak, akiket jól ismer. Az ex libris emberközeli, személyes műfaj.

Kisgrafikáinak másik nagy hányada jeles ex libris-gyűjtők részére készült. Köztük van az olasz G. Mantero is, valamint számosan a magyarok közül, többen természetesen a KBK sorából. A már közülünk eltávozottak között van az ex libris-művészet tudósa, Semsey Andor, továbbá a KBK alapító tagja, Réthy István és a szőlős-boros ex librisek gyűjtője, Lippóczy Miklós. Utóbbi részére természetesen készült koccintós ex libris is, s mindhárom ex librisére Kass magyar ruhás figurákat rajzolt. Semsey Andor számára is több ex libris készült, változatos motívumokkal, az egyiken Szt. György látható a sárkánnyal.

Ma is a KBK tagjai sorában köszönhetjük két fáradhatatlan vidéki gyűjtőnket, a szegedi KBK lelkét, Rácz Máriát és a sokrétű, igényes gyűjteményekkel, nagygrafikával is rendelkező Pittmann Ildikót, akik mindketten nevükre szóló Kass-ex librisekkel büszkélkedhetnek. Pittmannék részére is több lap készült, részint Szt. Ferenc alakját megidézve, részint önfelédlt boldogságot sugárzó gazdag ékítményekkel, virágokkal és antropomorf – emberfejú – játékos madarakkal, a családi örömet megjelenítve. És természetesen ne feledkezzünk meg arról, hogy Kass saját lányának, Eszternek is tervezett ex librist, az egyiken szintén vidám madárkák röpködnek.

Kass ex libriseinek egy részére jellemzőek a nagyon gazdag motívumok, amelyek gyökerei a magyar népművészetben keresendők. Csak tiszta forrásból merít. Amint ezt tanúsítja Banda Ede egyik rézkarc exlibrisén a Cantata Profana történetéből kilépő szarvas figurája, s mellette az idézet. Kass sok-sok apró ornamentalsé, elemet alkot, saját motívumrendszerteremt. A felületet elfedi, szinte eltakarják a dúsan indázó, burjánzó síkékítmények, máskor pedig éppen a lendületesen odavetett, kalligrafikus vonal tölti ki a teret. Még ha marad is üres felület, nincs hiányérzetünk, teljes a kompozíció. Rácz Mária egyik ex librise jó példa erre a kompozíciós megoldásra, a szülőváros emblematikus épülete, a szegedi dóm felett szárnyaló angyalokkal.

Kass nagygrafikái és illusztrációi szoros kapcsolatban vannak ex libriseivel, miként ezt sok más grafikai életmű esetén is megfigyelhetjük. Keresztury ex librisén Mózes című grafikájának jól ismert bölcs, szakállas feje jelenik meg. Devecseri kisgrafikáján a költő Bikasirató c. művéhez készült Kass-il-

lusztráció kap új értelmet, sőt új formát. Az 1972-ben készült kisgrafika ezúttal az 1971-ben elhunyt költő életművét idézi, így nem más, mint emlék ex libris. Gonda György ex librise tulajdonképpen illusztráció, a Fölszállott a páva vármegyeháza soraait jeleníti meg (nem véletlenül, hiszen nagy formátumú megyei politikusról van szó) gazdag motívumokkal, szinte szétfeszítve a kisgrafika adta kereteket.

A különféle műfajok közötti átjárhatóságot bizonyítja, hogy az 1975-ben Bátty Jenő részére tervezett ex librisen hasonló női portré látható (hajkoronája stilizált levelekben, gyümölcsökben gazdag), mint az 1988-ban nyomtatott Szocfilex bélyegblokkon. Utóbbi munkája elnyerte a Filatéliai Művészetek Nemzetközi Díját.

Kass életműve díjakban is gazdag volt. Ezen túl azonban megszívlelendők bölcs intelmei, humanizmusa követendő, grafikai életműve példaszerű, mintaadó. Tanítványai közül most csak Kiss Ilonát és Keresztes Dórát említjük, akik bár kis számban, de szintén terveztek ex libriseket is. És talán még fognak is. Az ő sikerük a mester sikere is, aki oly módon tudott tanítani, hogy igazi egyéniségek kerültek ki a „szárnyai alól”.

Horváth Hilda

ÜNNEPRE VÁRVA

2017. december 15-én Ajkán a Városi Múzeumban Ünnepre várva címmel kisgrafikai kiállítás nyílt, Radó Andrásné gyűjteményéből, karácsonyi témájú és újévi (PF) lapokból. A kiállítás 2018. január 13-ig várta az érdeklődőket. A téma szerinti válogatásban többek között Fery Antal, Nagy László Lázár, ifj. Feszt László, Várkonyi Károly és mások lapjai mellett három jeles ajkai grafikus is szerepelt: a már elhunyt Bagarus Zoltán, továbbá a grafikabarátok körében régóta ismert Baranyai Ferenc, valamint az ex libris-művészetbe a közelmúltban bekapcsolódó Kapolcsi Kovács Csaba.

A megnyitón zene is szólt, a Hársfa együttes révén, és az ajkai Bródy Imre Gimnázium nyugalmazott tanára, Gál Zsigmondné mondott köszöntőt. Lélekhez szóló sorait az alábbiakban közöljük.

Szeretettel köszöntöm az itt megjelent Várákózókat!

Mert azok vagyunk valamennyien, az életünk minden szakaszában, minden percében várunk valamire. Vártuk ennek a kiállításnak a megnyitását, várjuk a megnyitó ünnep végét, a karácsonyt, az új évet, az új tavaszt. Várjuk a gyermek megszületését, az első mosolyát, első szavát, első lépését. Várjuk haza legalább látogatóba, ha már kirepült. Várjuk, hogy megfőjön a leves, kiszüljön a kalács. Hogy kapjunk egy kedves mosolyt, elismerő szót, fizetésemelést, előrelépést a ranglétrán, a nyugdíj megérkezését.

Ezek s még sok minden más is részben tőlünk függő, kiszámítható várákózások, és remélhetőleg eredmények. Minden bizonnyal ősidők óta kívánt az ember efféle eredményeket, és ezek mind fontosak életünkben.

De van bennünk valami másféle, elvontabb, titokzatosabb vágy is, olyan várákózás, amelynek a beteljesülése nem rajtunk, nem csak rajtunk múlik. Ősi barlangrajzok, mezopotámiai és egyiptomi hieroglifák, dél-amerikai kutatások, sok ezer éves emlékek vallanak arról, hogy az ember mindig várta a fényt.

Félt a sötétől és ma is fél. Fázott a hidegben és meleget keresett. Megünnepelte a téli napfordulót, a fény növekedésének és a meleg közeledtének a kezdetét.

És mi, a keresztyén Európa gyermekei, ilyenkor decemberben megállunk – legalább gondolatban – a jászol mellett. Még nem gondolunk arra, hogy a Nagypénteken majd „Feszítsd meg!”-et kiáltunk. Szeretetre, öröme, békére várunk. Ahogy Juhász Gyula kéri:

*Ó emberek, gondolatok ma rá,
Ki Betlehembben született ez este,
A jászol almán, kis hajléktalan,
Szelíd barmok közt, édes bambino,
Kit csordapásztoroknak éneke
Köszöntött angyaloknak énekével.*

*Ó emberek, gondolatok ma rá,
Hogy anyja az Úr szolgáló leánya
És apja ács volt, dolgozó szegény.
És nem találtak más födél az éjjel
A városvégi istállón kívül. (Juhász Gyula: Betlehem)*

A keresztyén világ hite szerint 2000 évvel ezelőtt Betlehem városában, rongyos istállócskában megszületett az a Gyermeke, aki elhozta a fényt, meleget, szeretetet, megváltást, kegyelmet mindazoknak az embereknek, akik ezt Tőle hittel elfogadják.

A most bemutatott kisgrafikák túlnyomó többsége erről szól. Mária fogadja Gábrielt. Angyal fújja a trombitát, az egyik komolyan, a másik komikusan felfújtt képpel. Jászol mellett Mária, József, angyalok, pásztorok, háromkirályok. Az egyik tabló közepén nem is a kép, hanem a szöveg a fontos: „Ego sum via, veritas et vita.” – „Én vagyok az út, az igazság és az élet” – üzeni Fery Antal Krisztus szavait.

A kiállított képek másik része a szilveszteri, újévi vigasságokhoz kötődik. Hiszen ezeket is várjuk. Sokszor előfordul a BÚÉK: Boldog új évet kívánok, magyarul, németül, franciául is. Újra rá kell jönnünk, milyen jól megfér egymás mellett a szentség és a vigasság, az adventi áhítat és a szilveszteri hejehuja, a szent angyal és a szörös ördög, a pásztorok meg a Háromkirályok.

A grafikák sem egyformák: egyik díszesebb, bonyolultabb, másik egyszerűbb, kevesebb vonallal mond talán ugyanolyan sokat; egyik vidámabb, másik komolyabb. Olyan jól elférnek egymás mellett az ellentétek hangulatban és témában egyaránt. Hiszen mind az élet gazdagságát, változatosságát, sokféle lehetőségét sugallják. Csak rajtunk múlik, hogy észrevegyük. Ki merünk-e állni, mint Bagarus Zoltán három pásztora, akik szegények, de bátrak, erősek, viszik a vállukon a világ rájuk bízott részének gondját, tudják az útjukat, s mennek magabiztosan.

Máshol megjelenik egy angyal, felvillan a lehetősége egy csodának. Elfogadjuk-e szelíd alázattal, mint Mária? Vállalva minden nehézségét ennek a lehetőségnek?

Mi képesek vagyunk mindent elrontani. De ezek a képek és az itt kiállított Betlehem és a kézműves csodák is azt sugallják, hogy Krisztus mindig újra megszületik, megszülethet bennünk, ha hagyjuk. De el kell indulni, menni a szeretet, a hit, a remény útján ahhoz, hogy megérkezzünk. És akkor több lesz körülöttünk és bennünk a megértés, a béke, a szeretet. És eljön újra Szilveszter is és az új év, a vidámság és az újrakezdés – meg a folytatás – ideje.

Ehhez kívánok Mindnyájuknak itt jó nézelődést, majd áldott karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt!

Gál Zsigmondné

HÍRES GYŰJTŐK KÖNYVJEGYEI AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN

GULYÁS MIHÁLY
(1934–2008)

Tíz éve hunyt el Gulyás Mihály nagykanizsai pedagógus, mérnök. Szombathelyen született. 1952-ben érettségizett a szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumban. 1952–1956 között a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Karán tanult fizika–matematika szakon. 1956–1994-ig, nyugdíjba vonulásáig a nagykanizsai Landler Jenő Gimnáziumban (1990-től Batthyány Lajos Gimnázium) dolgozott matek és fizika szakos tanárként. 1962–1964 között másodállásban a Pécsi Tanárképző Főiskola matematika konzultációs központját vezette, majd az intézmény zalaegerszegi kihelyezett tagozatán adott elő. 1963–1967 között a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatója volt, a Villamosmérnöki Kar híradástechnikai szakán diplomázott. 1973-ban a József Attila Tudományegyetemen doktorált Szegeden. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulatnak 1957–1967 között vezetőségi tagja volt. Számos szakirányú írása jelent meg fizikai, pedagógiai szaklapokban, például A fizika tanításában, a Pedagógiai Közlönyben a fizikaoktatás kérdéseiről, a laboratóriumi oktatásról. Doktori disszertációjának témája a gép az oktatásban.

1962-től rádióamatőr tevékenységet is folytatott, és a Magyar Honvédelmi Szövetség részére operátorokat képzett. Útmutatót írt rádiós diákkörök számára (1979). Jelentős volt a kísérletieszköz-tervezői és -fejlesztési tevékenysége. Belépett az Albireo Amatőrcsillagász Klubba, érdekelte az űrkutatás. Ezek mellett kedvelt időtöltése a sakkozás és a pingpong volt. Diákjaival és tanár kollégáival péntek esténként sakkipartikat, „szeanszokat” szervezett. Sokat olvasott, jelentős könyvtárat hozott létre, melyben a szakmájához kapcsolódó fizikai, híradástechnikai könyvek, folyóiratok éppúgy helyet kaptak, mint a sakk témájúak, a sci-fi jellegűek, a filozófiai, a képzőművészeti vonatkozásúak, a krimik stb.

Érdekelte a képzőművészet, rendszeresen járt fel Budapestre kiállításokra, múzeumokba, képtárakba. 1968-ban csatlakozott a Kisgráfika Barátok Köréhez, jó kapcsolatokat ápol a budapesti körrel, főként Réthy István titkárral, de a ceglédiekkel és a pécsiekkel is. A téma szakirodalmá is érdekelte, kongresszusi mappákat, szakkönyveket is gyűjtött. Sokat cserélt, levelezett, több ezres ex libris gyűjteményre tett szert. Saját nevére szólóan is sok lappal rendelkezett, részére Nagy László Lázár, Fery Antal, Diskay Lenke, Vertel József, Csiby Mihály, Kékesi László, Várkonyi Károly, Dániel Viktor, Vén Zoltán stb. készített ex libriseket és alkalmi grafikákat. Könyvjegyei egy részét könyvbe ragasztotta, ill. ajándékba adta, elcserélte.

A nevére szóló lapok közül kiemelendők a ceglédi Nagy László Lázár alkotásai, ő közel 30 különféle ex librist készített Gulyás számára. Ezek részben pedagógusi, villamosmérnöki foglalkozására, ill. a sakkra utalnak. Utóbbiakon Gulyás kérésére a grafikus többféle élethelyzetben sakktárával helyettesítette az emberi alakokat. Így születtek a párbajozó huszárok, a bástya tetejéről nézelődő király, a bástyánál őrt álló katona, a takarító sakktárá stb. Egy grafika az 1970-es évekből szövegében is Gulyás Mihály sakktárára utal, ill. a szokásos péntek esti szeanszra hív. Több lapon a Nemzetközi Sakkszövetség jelmondata olvasható: „Gens una sumus”. Nagy László készített Gulyás Mihály nevére ex musicis lapot,

sci-fi témájú, krimire utaló ex librist is. A Dr. Gulyás Mihály folyóirat-gyűjteményéből, filozófiai könyveiből feliratú grafikák gyűjteménytípusaira utalnak. Két nagy fizikusra, Newtonra és Einsteinre emlékezik egy-egy ex libris, a hírességek portréjával. A „Landler Jenő Gimnázium (Nagykanizsa) tanulóinak magatartása és eredményes tanulmányi munkája jutalmául” készített lap példányai 1975-ből Gulyás diákjai közt kerültek szétosztásra. 1978-ból házasságkötése 20. évfordulójára emlékezik egy grafika.

Fery Antal ex librisei részben Gulyás Mihály híradástechnikai és rádióamatőr tevékenységére, az információtovábbításra, -küldésre utalnak Merkúr alakjával, levéllel, rádiótoronnyal, ill. a pedagógusi mesterségre, és a sakkra vonatkoztathatók. A

Fery Antal fametszete, X2, op. 938 (1974), 80×40

„Dr. Gulyás Mihály iskolamester könyveiből” feliratú lapon tanár látható katedrán. 1980-ban, születése 400. évfordulójára emlékezve Bethlen Gábor (1580–1629) erdélyi fejedelem alakját állítja középpontba egy grafika.

Vertel József ex librisei Gulyás fantasztikus könyveire, ill. ismételten a sakkra utalnak.

Vén Zoltán „Ez volt a rend ezer évig” feliratú ex librise szintén sakktárával szemlélteti a magyar parasztság szántó-vető életét. Másik ex librise a Dózsa-féle parasztháborúra (1514) utal, részben szintén a sakkból vett paraszttárákat építve be a kompozícióba. A PF. 1980 újrólap „Békét” felirattal, több nyelven tiltakozik az öldöklés, a háború ellen.

Diskay Lenke ex librisén és alkalmi, újrólapi grafikáin is a fő motívum a sakktárá, akárcsak Kékesi László alkotásán. Csiby Mihály és Várkonyi Károly könyvjegye – Gulyás szakmájához kapcsolódóan – a villámtevékenységet mutatja be.

Gulyás Mihály külföldiekkel is igyekezett felvenni a kapcsolatot, gyűjteményében sokuk munkái szerepeltek, pl. Evald Okas, Pavel Hlavatý, K. Kozlovskij, J. Ny. Tyihanovics, Rajmund Lewandowski, Ladislav Rusek, Willy Geiger, Gerard Gaudaen, A. Kalasnyikov, J. Szuszkiewicz stb. A német Fritz Kühnnek Réthy István KBK titkáron keresztül érintkezett, Réthyt kérte meg, hogy közvetítsen több, sakk témájú, saját névre szóló ex libris megrendelésében. Részlet egy leveléből: „Miután a F. Kühnnek való kapcsolat rajtad keresztül eddig is kiváló volt, ha nem esik terhedre, ismét Téged kérlek a közvetítésre! Két lemezt rendelnék. Az egyik: valami sakktárá

űrutazása; a másik: a sakk király előadást tart a gyalogoknak, de azok inkább a vetkőző királynőre figyelnek, hogy Kühn kedvenc témájánál maradjunk. A felirat az első: *Ex libris Gulyás Mihály*; a másodikon – lehetőleg kisméretű betűkkel: 20 éve tanítok – Dr. Gulyás Mihály. Ha ezen kívül lenne még valami »eladó« ötlete, úgy szívesen látnám. Ha vállalja, úgy vázlatot fogok kérni. A nyomást kitűnő barátunk, Dániel Viktor vállalta.” Dániel Viktor egyébként több nyomatot is készített Gulyás Mihálynak a sakk és az amerikai–szovjet (Apollo–Szojuz-program), ill. magyar–szovjet űrrepülés témájában. 1980. május 26-án indult a világűrbe a Szojuz-36 szovjet űrhajó fedélzetén Farkas Bertalan, az első magyar űrhajós. Ennek is emléket állít egy ún. „*ex libris*”, többféle színváltozatban. Gulyás pedagógusi és mérnöki foglalkozására utal az iskolai táblát és baglyot ábrázoló tréfás nyomat. Dániel Viktor több karácsonyi, újévi lapot is készített a Gulyás család részére.

Gulyás Mihály lánya, Gulyás Györgyi (1959–) számára is született több *ex libris* 1977-ben. A könyvjegyeket az alkalomból készítette számára édesapja, hogy az évben érettségizett a nagykanizsai Zsigmondy Vilmos és Winkler Lajos Műszaki Középiskolában. A grafikusok Nagy László Lázár és Dániel Viktor. Györgyi napjainkban tanítónak dolgozik. Házasságkötésére (1982) is készült alkalmi grafika.

A Gulyás Mihály nevére készített *ex libris*ek, alkalmi grafikák népszerűségét bizonyítja, hogy számos kiállításon, országos kisgrafikai tárlaton is szerepeltek, többek között a Cegléden rendezett 1973-as I., majd 1975-ös II., és az 1977-ben tartott III. Országos Kisgrafikai Kiállításon. De a grafikák hazánkban kívülre is eljutottak, így Jerzy Giżycki sakkfigurás *ex libris*eket bemutató tárlatára Lengyelországba (1984).

Gulyás Mihály emléke előtt tisztelgésül a nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium fizikai előadója 2010-ben vette fel a nevét: Dr. Gulyás Mihály Fizikai Előadó. *Ex libris* gyűjteményéből családja 2017-ben jelentős ajándékozásban részesítette az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtárát, melyért ezúton is kifejezzük köszönetünket. E cikk, Gulyás Mihály szellemi örökségének ápolása is a velük való kapcsolatfelvétel nyomán született, a nagy pedagógus, fizikus halálának 10. évfordulójára emlékezve.

Irodalom:

Balogh László, a nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium igazgatója adatközlése, 2017. jan. 2.

Baloghné Gulyás Györgyi (Gulyás Mihály lánya) adatközlése, 2017. jan. 3., 2017. jan. 24.

Batthyány Lajos Gimnázium, <http://www.blg.hu/fooldal/archivum>

Belépési nyilatkozat Gulyás Mihály nevére, KBK Irattár, 1968.

Ceglédi Ősz '73, Országos Kisgrafikai Kiállítás, Kossuth Művelődési Központ, Cegléd, 1973. október 21–31., 8. (katalógus)

Ceglédi Ősz '75, II. Országos Kisgrafikai Kiállítás, Kossuth Művelődési Központ, Cegléd, 1975. október 12–23., 5., 8., 12. (katalógus)

Ceglédi Ősz '77, III. Országos Kisgrafikai Kiállítás, 1977. október 23–november 7., Kossuth Művelődési Központ, Cegléd (katalógus), 1977.

Vertel József rézkarca, C3, 57×43

Ekslibrisy szachowe ze zbiorów Jerzego Giżyckiego, Muzeum Częstochowskie, 1984. október – november (katalógus)

Gulyás Mihály életrajza, Batthyány Lajos Gimnázium, Nagykanizsa, 2010. (kézirat)

Gulyás Mihály levele Réthy Istvánhoz, 1975. nov. 11., KBK Irattár Iskolánk története, <http://iskola.nk-piar.hu/?q=content/iskolatortenet/iskolank-tortenete>

Juhász Tibor: Albireo Amatőrcsillagász Klub, Névsor, <http://alpha.dfmk.hu/~albireo/sztori/Nevsor.pdf>

Kocsis Csaba (Gulyás Mihály volt tanítványa) adatközlése, 2016. dec. 30.

Radnai Gyula: 100 éve született Vermes Miklós, Fizikai Szemle, 2005/12. sz., 441.

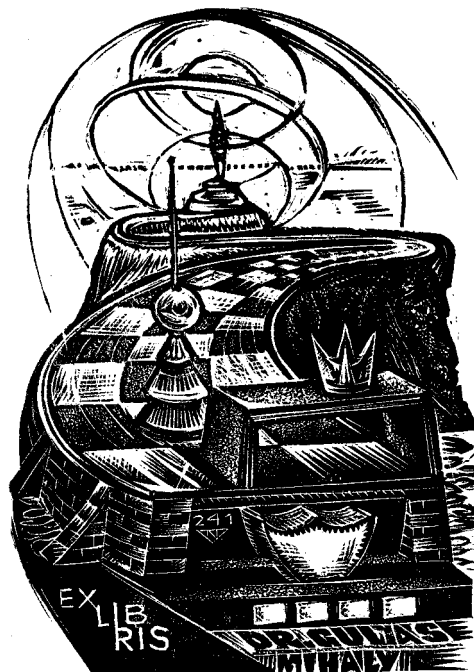
Réthy István, a KBK titkára levele Gulyás Mihálynak, Budapest, 1975. aug. 5., KBK Irattár

Sakk és grafika, Magyar Ifjúság, 1973. július 27. (30. sz.), 54.

Szalabán Attila: Öregdiákok találkoztak Nagykanizsán, <http://zaol.hu/cimlapon/oregdiakok-talalkoztak-nagykanizsan-kepgaleriaval-1433955>

Tislerné Tóth Zsuzsanna, a nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium igazgatóhelyettese adatközlése, 2017. jan. 3.

Vasné dr. Tóth Kornélia

Nagy László Lázár fametszete, X2, op. 241, 88×60

HÍREK

KÖHEGYI GYULA KITÜNTETÉSE

Rangos elismerésben részesült Köhegyi Gyula grafikusművész, akinek a Magyar Kultúra Lovagja címet adományozták életműve elismeréseként. Ezt a díjat hagyományosan a Magyar Kultúra Napi ünnepségek keretében a Stefánia palotában adják át Budapesten, amelyet a Falvak Kultúrájáért Alapítvány 1998-ban hívott életre a kulturális örökség ápolására, valamint a nemzet kulturális egyesítésének és az egyenrangú kultúrák együttműködésének elősegítésére. A KBK egyesület tagjai közül korábban Tavasz Noémi festő- és grafikusművész 2003-ban részesült ebben az elismerésben.

Idén a kitüntetettek között szerepelt Köhegyi Gyula is, akit a hivatalos indoklás egyik pontja szerint „a kortárs képzőművészet fejlesztése érdekében kifejtett életművéért” avattak lo-

vaggá. Több művészeti társaság tagja, így a Művészetbarátok Egyesületében, a Kisgrafika Barátok Körében és a Art9 Egyesületben végez közösségformáló tevékenységet, ugyanígy a Kőbányai Képző- és Iparművészek Egyesületében is, amelynek az alapító tagja. Kiállító művészként sok külföldi tárlaton képviselte sikeresen Magyarországot és a magyar kultúrát, amelyet díjai is bizonyítanak. Gratulálunk a kitüntetéséhez, és további sikeres alkotómunkát kívánunk Kőhegyi Gyulának!

(Szerk.)

KÖSZÖNET DR. ARATÓ ANTALNAK

Hosszú évtizedekig szerkesztőként, illetve szerkesztőbizottsági tagként meghatározó szerepet töltött be az egyesületi újságunk, a Kisgrafika színvonalas tartalmi összeállításában, 2018 elején levélben tudatta, hogy egészségi állapota miatt ezt a feladatot már nem tudja ellátni.

Az újság szerkesztését 1985-ben vette át dr. Semsey Andortól, és ezt a feladatot tíz évig egyedül látta el. 1995-től Király Zoltán és dr. Soós Imre személyével kiegészülve szerkesztőbizottságként megalakulva harmadmagával folytatta a munkát. A könyvjegyművészet terén közzétett forrásértékű publikációi, írásai, kritikái és ismertetései magasra tették a mércét és egyúttal irányt szabtak a későbbi szerzőinknek. A magyar újságírás történetében kevesen vannak, akik ugyanakkor az orgánumnak a szerkesztésében több mint harminc évig vettek részt, egyikük dr. Arató Antal, akinek ehhez gratulálunk, és szívből köszönjük a több évtizedes tevékenységét. Helyette a szerkesztőbizottsági munkát Palásthy Lajos folytatja, aki korábbi titkárként és felelős kiadóként eddig is fontos teendőket végzett az újság megjelentetésében.

(Szerk.)

„Amatőr lapokat nem kér!” Vasné Tóth Kornélia *ex libris* kutató címmel olvashatunk interjút Markó Anita tollából a Magyar Narancs 2018. február 1-jei számában az *ex libris* mibenlétéről és az *ex libris* gyűjtésről, neves grafikusairól, gyűjtőiről, a Kisgrafika Barátok Köréről és Kornélia kutatói tevékenységéről. A cikket több *ex libris* és az interjúalany fotója színesíti.

Bedő Sándor grafikája, P7, (1988) 80×80

BEDŐ SÁNDOR (1947-2017)

Az elmúlt év májusában elhunyt Bedő Sándor festő- és grafikusművész, aki számos *ex libris*t és alkalmi kisgrafikát is készített. Pécssett rajz és magyar szakos diplomát szerzett, majd a Képzőművészeti Főiskolán és ismét Pécssett folytatta tanulmányait. Az egyik zalaegerszegi középiskolában oktatott és szaktanácsadói munkát is végzett. 1982-ben Székely Bertalan emlékéremmel tüntették ki, majd Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott.

Először a Fiatal Művészek Stúdiójának 1978-ban, a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállításán szerepeltek a művei, azt követően különböző csoportos és egyéni kiállításon mutatták be azokat, több esetben külföldön is. 1982-ben egy pécsi országos tárlaton grafikai különdíjat nyert, a Zala megyei művészek tárlatán két alkalommal kapta meg a grafikai első díjat, majd 1988-ban a ZALA Art díjat.

Kisgrafikával az 1980-as évek közepén-végén kezdett el foglalkozni, több nemzetközi pályázaton is szerepeltek lapjai. Lapunk 1989/1-2. száma mutatta be munkásságát, 11 illusztráció kíséretében. Az ott látható, többnyire kisebb méretű, pecsétnyomókra emlékeztető vagy éppen címerpajzsokba komponált rajzai (P1) mellett otthonosan dolgozott a sokszorosító eljárásokban is. A ZALA Art kiállításainak vásárlói pl. az ő eredeti rézkarc *ex libris*-ét kapták ajándékba. Műteremtő, ötletes kompozíciós megoldásaira utalnak – többek között – az 1989. évi újranyomott lapjai. Mindegyik a romániai falurombolásra utal. Az egyik egy szépen megrajzolt székely kaput ábrázol, ám a vendéget köszöntő felirat helyén ezt olvashatjuk: AVE CEAUŞESCU MORITURI TE SALUTANT. A másik kettőn a „Kárpátok géniusának” mindössze a neve olvasható. Az egyik egy horogkeresztre emlékeztető kompozícióban, míg a másik egy hagyományos keresztet idéz.

Leánya, Bedő Boglárka, hagyatékának gondozója írta, hogy édesapja több súlyos betegségen átesve az utóbbi húsz évben már alig alkotott, „szinte inaktív volt”. Bedő Sándor gyűjtötte is az *ex libris*-eket, a hagyatékban található saját lapokat leánya mintegy 200-ra becsüli. Emlékét – egyéb munkássága mellett – ezek is megőrzik.

Arató Antal

HOBBINYELEK A MAGYAR NYELV NAPJA DÍJKIOSZTÓJA

Egyesületünk tagja, Vasné dr. Tóth Kornélia 3. helyezést ért el a kulturális kormányzat és az Anyanyelvápolók Szövetsége 2017. évi országos anyanyelvi pályázatán „Műgyűjtés és *ex libris*” című pályamunkájával, mely az *ex libris* mint gyűjtőhobby részletes leírását és a téma lexikonszerű feldolgozását nyújtja. A díjakat dr. Balázs Géza és dr. Minya Károly adták át a díjazottaknak 2017. november 13-án, a magyar nyelv napján a Pesti Vigadóban.

A pályamunka bekerült az anyanyelvi pályázat legjobb munkáit tartalmazó „Hobbinyelvek” c. kötetbe (szerk. Balázs Géza és Minya Károly), melynek kiadója az Anyanyelvápolók Szövetsége. A bemutatott hobbik közt többek között a teremlabdarúgás, a futás, a geocaching (geoládák keresése),

a postagalambászat, az evezés, a szakácművészet, a szöveg szerepel. Mindenkinek figyelmébe ajánljuk a kötetet, Kornéliának pedig gratulálunk az ex libris nyelvészeti szempontú bemutatásához!

Palásthy Lajos

AZ OSZTRÁK ÉS FINN EGYESÜLET AZ EX LIBRIS ÉS KÉPKULTÚRA (2016) C. KÖNYVRŐL

A Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft 2017/2. száma tudósít a KBK budapesti 2017. évi tavaszi, közgyűléssel egybekötött összejöveteléről, melyen többen is részt vettek az ÖEG vezetőségéből: Peter Rath és neje, Tillfried Cernajsek és Michael Gryksa. Részletesen felsorolja a programot, többek között Vasné dr. Tóth Kornélia előadását az „Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek” c. könyvről és az ehhez kapcsolódó kiállításról, és Ürmös Péter előadását a magyar ex libris fejlődéséről. A képkultúra könyvről és szerzőjéről is olvashatunk egy rövid méltatást Tillfried Cernajsek tollából. A következő cikkben Peter Rath az album két ex librisét (a Mindszenty Józsefnek, ill. a lengyel Sienkiewicznek emléket állító lapok) mutatja be.

A finn Ex libris Aboensis újság 2017/4. számában *Unkarin exlibristen symboliikka* címmel Tauno Piironen, az egyesület elnöke mutatja be az „Ex libris és képkultúra” c. könyvet. A méltatásban kiemeli a könyv tematikus rendszerét, a képi motívumok sokféleségét, a szerző újszerű kutatási céljait, eredményeit. Az albumot színes, a széles érdeklődő közönség számára is élvezetes műként értékeli. A cikket a könyvből vett ex libris reprodukciók színesítik.

P. L.

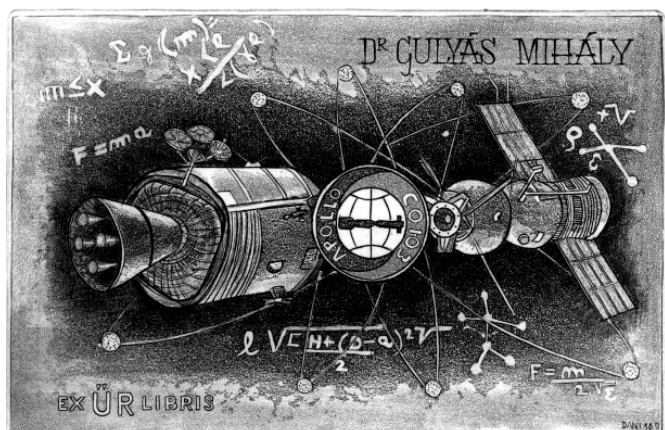

Vasné dr. Tóth Kornélia, egyesületünk elnökségi tagja 2018-as belépéssel felvételt nyert az osztrák (Österreichische Exlibris-Gesellschaft) és a német ex libris egyesületbe (Deutsche Exlibris-Gesellschaft). Ezáltal képviseli körünket és a magyar kisgrafika ügyét a két országban. Gratulálunk!

NÉHÁNY SZÓ AZ EX LIBRIS CSERÉRŐL

Az ex libris és alkalmi grafika gyűjtésének legszebb pillanatai, amikor valakivel grafikánkat elcserélhetjük olyan példányra, mely még nincs meg gyűjteményünkben. Arról az elemi ismeretről, hogy rézkarcért rézkarcot, fa vagy linómetszetért ugyanolyan technikával készült lapot adjunk, azt

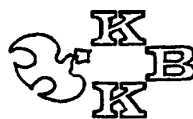

Dániel Viktor rézkarca, C3, op. 160 (1975), 65×102

hiszem felesleges is beszélni, annyira nyilvánvaló. Ez vonatkozik természetesen a számítógépes grafikára is. Illő a művészi színvonalat is tekintetbe venni, szép lapért mi is csak szép lapot adjunk.

A csere folyamán azonban fel szokott merülni más probléma is. A saját grafikánkról tudjuk, hogy ki és mikor készítette, legtöbbször a készítés technikáját is tudjuk. De vajon akinek adjuk, ezeket tudja-e? Bár gyakran a lap stílusáról, esetleg a rajta szereplő művész szignójáról is felismerhető az alkotó személye, ezt azonban csak gyakorlott gyűjtő tudja azonosítani. De kezdő vagy külföldi gyűjtő tanácstalan, ha nem írjuk rá a lap hátára az említett információkat. Ha csak a csere folyamán írjuk fel ezeket, néha csak kapkodva, rosszul olvashatóan, elvesztegetve a cserére szánt időt, amikor úgyszólván kell figyelniük, nem szerencsés. Írjuk már otthon fel, nyugodt körülmények között az alkotó nevét, ügyelve arra, hogy sok idegen nyelven a keresztnév megelőzi a vezetéknevet, ezért egyértelmű legyen a vezetéknev. Akár úgy, hogy azt nagybetűvel írjuk, akár esetleg aláhúzással. A technikát az ismert betű-szám kombinációval jelöljük (barcelonai jelzések). Honlapunkon (www.kisgrafika.hu) a „technikák jelzései” néven megtalálhatók. Jó, ha a készítés évszáma is jelölve van, hiszen a gyűjtemények hosszú időre állnak össze, a későbbi korok kezdő gyűjtője is el tudja akkor helyezni időben az anyagot. Megéri a fáradságot ezeket felírni a grafika hátára!

Palásthy Lajos

A Kisgrafika Barátok Köre Egyesület
internetes honlapja:
www.kisgrafika.hu

Nagy László Lázár fametszete, X2, op. 330, 116×68

XXXVII. FISAE NEMZETKÖZI EX LIBRIS KONGRESSZUS

(2018. augusztus 28. – szeptember 2., Prága, Csehország)

Program

Augusztus 28. (kedd)

A résztvevők megérkezése.

15–18 óra: Regisztráció a Pyramida Hotel előcsarnokában, a kongresszusi teremnél. Megnyílik a kongresszusi információs központ, mely a kongresszus minden napján működik.

16–19 óra: Megnyitó a Strahov kolostor nyári ebédlőjében, és a „Vallási vonatkozású könyvjegyek a Strahov kolostor gyűjteményéből” c. kiállítás megtekintése a kolostor téli ebédlőjében. (A hoteltől 10 percre gyalog)

Augusztus 29. (szerda)

8–18 óra: Regisztráció a Pyramida Hotel előcsarnokában, az információs központ működése, cserelehetőség a hotel kongresszusi termében

9–11 óra: Fakultatív részvételi lehetőség egy prágai városnéző körúton, egy történelmi villamoson (10 Euro)

9–15 óra: A 37. FISAE kongresszus fóruma a Pyramida Hotel társalgójában

14–17 óra: Fakultatív program, kiállítás megtekintése: „A cseh ex librisek múltja és változása cseh földön a XVI. századtól 1945-ig” – a Nemzeti Múzeum Könyvtára gyűjteményéből. (Busszal 30 percre)

Augusztus 30. (csütörtök)

8–18 óra: Regisztráció a Pyramida Hotel előcsarnokában, az információs központ működése, cserelehetőség a hotel kongresszusi termében

9–13 óra: Részvételi lehetőség városnéző körúton: a prágai vár (Hradzsín), a zsidónegyed, a prágai Art Nouveau és a Városháza, az óváros, a Malá Strana („Kisoldal”) városrész megtekintése

10–17 óra: Tárlat a Hollar Művészeti Egyesület tagjainak munkáiból, a kiállított darabokból vásárlási lehetőség

14–18 óra: Nyomatási technikák gyakorlati bemutatója a Pyramida Hotel halljában

18.30–22.30 óra: Fakultatív lehetőségként városnézés egy hajón a Moldva (Vltava) folyón, vacsorával egybekötve

Augusztus 31. (péntek)

8–18 óra: Regisztráció a Pyramida Hotel előcsarnokában, az információs központ működése, cserelehetőség a hotel kongresszusi termében.

9–13 óra: Részvételi lehetőség Prágán kívüli utazáson:
a) Karlštejn vára b) Konopiště kastély

14–18 óra: Nyomatási technikák gyakorlati bemutatója a Pyramida Hotel halljában

17 órától: Tárlatvezetés a Hollar Galériában (kortárs művészek alkotásai)

Szeptember 1. (szombat)

8–12 óra: Regisztráció a Pyramida Hotel előcsarnokában, az információs központ működése, cserelehetőség a hotel kongresszusi termében

10 órától a FISAE delegációk értekezlete a hotel halljában

13–15 óra: „František Bílek és grafikái” c. kiállítás megtekintése a Szent Miklós templomban (Prága, Óváros)

17.30–22.30 óra: Vacsorával egybekötött folklór est a Folklór kertben (Prága, Hlubočepy)

Szeptember 2. (vasárnap)

Egész napos fakultatív kirándulási lehetőség a Mariánské Lázně-hez busszal, Vladimír Suchánek ex libris kiállításának megtekintése a Városi Múzeumban (Goethe Galéria), utazás a gyógyfürdő központhoz, ebéd (25 Euro).

A résztvevők hazautazása.

A kiállítások mindegyike a kongresszus ideje alatt végig megtekinthető. A részletes program cseh és angol nyelven a Cseh Ex libris Egyesület honlapján olvasható: <http://www.sspe.cz/fisae-2018/english>

Egyéb tudnivalók:

Jelentkezési lap letölthető a cseh egyesület honlapjáról. A jelentkezéshez fotót is kell mellékelni.

Jelentkezési határidő: 2018. június 15.

Jelentkezési díj: 180 Euro/fő (a később jelentkezők plusz 20 Eurót kötelesek fizetni)

Kísérő személyeknek (konferencia-kísérőanyagok nélkül): 150 Euro

Napijegy (konferencia-kísérőanyagokkal): 60 Euro

A konferenciadíjat a jelentkezéssel együtt kell fizetni.

Asztalbérlés antikváriusok és művészek számára: 50 Euro/asztal

A jelentkezéseket a következő címre kérik:

Postai úton: SSPE, P.O.BOX 645, 111 21 Prague, Czech Republic.

E-mailben: info@sspe.cz

Adatok a pénztaláláshoz:

Name of the bank: FIO Bank, a.s.

Account No.: IBAN: CZ30 2010 0000 0020 0127 2509.

SWIFT/BIC: FIOBCZPPXXX.

A közleménybe beírandó: FISAE Congress

Szállást mindenkinek magának kell foglalnia, javasoljuk itt:
Hotel address: OREA HOTEL PYRAMIDA, Bělohorská 24, 169 01 Prague 6, Czech Republic.

Tel.: 00420 233 102 111; fax: 00420 233 357 312; www.hotelpyramida.cz, conference@hotelpyramida.cz

Foglaláskor feltétlenül meg kell jegyezni, hogy a FISAE kongresszus kapcsán jelentkeznek.

Szobaárak: egyágyas (65 Euro/éj), kétágyas (70 Euro/éj)

Összeállította: Vasné dr. Tóth Kornélia

EGYESÜLETI HÍREK

KÖZGYŰLÉSI MEGHÍVÓ

A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület 2018. április 4-én (szerdán) 17 órakor tartja évi rendes közgyűlését a Ferencvárosi Művelődési Központban (1096 Budapest, Haller utca 27.). Amennyiben a közgyűlés nem határozatképes, mert a tagság több mint fele nem képviselteti magát, akkor 2018 április 7-én szombaton 10 órára ismételt összehívjuk a közgyűlést a Pest-Budai Árverező Házban (Budapest, VII. Erzsébet körút 37., I. emelet).

A megismételet közgyűlés a megjelent tagok számára tekintet nélkül határozatképes, ezért nincs jogi akadálya annak, hogy a jelen meghívóban feltüntetett pontokban döntést hozzon. A közgyűlés nem nyilvános (Alapszabály III./1.1 pont).

Napirendi pontok:

1. Az egyesület ügyvezetőjének beszámolója a 2017-es évről.
2. Elnöki beszámoló az egyesület művészeti tevékenységéről a 2017-es évben.
3. Az egyesület felügyelő bizottságának beszámolója az elmúlt évről.
4. A közgyűlés döntése a 2017. évi mérlegbeszámoló elfogadásáról.
5. Egyéb

A KBK Egyesület 2017. évi pénzügyi beszámolója

Áthozat 2016. évről bankban, folyószámlán:	11.081 Ft
Áthozat 2016. évről bankban lekötött betét	1.250.000 Ft
Áthozat 2016. évről kézipénztárban:	41.950 Ft
Nyitó pénztárkészlet összesen.....	1.303.031 Ft

2017. évi pénzmozgások:

Bevételek:

Tagdíjak, adományok:	228.183 Ft
Kamatok:	4.017 Ft
Támogatás:	204.200 Ft
Bevételek összesen:	436.400 Ft

Kiadások:

Banki költségek:	18.417 Ft
Kisgrafika folyóirat:	165.495 Ft
Postaköltségek:	56.050 Ft
Könyvelési díj	203.200 Ft
Egyéb (irodaszer)	12.585 Ft
Kiadások összesen:	455.747 Ft
Tőkeváltozás:	-19.347 Ft

Átvitel 2018. évre bankban, folyószámlán:	28.149 Ft
Átvitel 2018. évre lekötött betét.....	1.253.955 Ft
Átvitel 2018. évre kézipénztárban:	1.580 Ft
Záró pénzeszközök 2017. december 31-én.....	1.283.684 Ft

Az egyesület számvizsgáló bizottsága által jóváhagyva.

Bedő Sándor grafikája, P7 (1988), 52×50

Tagdíjakat és adományokat kérjük a CIB Bank 10700268-70112139-51100005 számlaszámára befizetni. A számla tulajdonosa a Kisgrafika Barátok Köre. Csekket nem tudunk küldeni! A tagdíj 2018-ra is 2000 forint, külföldieknek 30 euró.

*

Anyagtorlódás miatt ebben a számban nincs lapszemle

KÖZGYŰLÉS ÉS ORSZÁGOS TALÁLKOZÓ

2017. április 7. szombat 10 óra

Helyszín:

Pest-Budai Árverezőház, Bp. VII., Erzsébet krt. 37. I. em.

9:00-10:00	Érkezés
10:00	Köszöntés, megnyitó
10:00-11:00	Közügyülés
11:00	Országos találkozó megnyitása
11:00-13:00	Csere
13:00-14:00	Ebédpszünet
	Cserelehetőség, beszélgetés
14:00-	Jótekonysági árverés a KBK javára
	Levezető: Bedő József
16:00	Zárás

Bedő Sándor rézkarca, C3, op. 53, 80×68

SUMMARY

Dr. Kornélia Tóth Vas: Picture / Writing. Select Illustrations by Péter Ürmös

Last autumn a choice of Péter Ürmös's art of illustration was exhibited at H13: Centre of Students and Enterprise Development, Budapest. These works feature meeting points between literary texts and graphical art. They were previously reproduced mostly in periodicals from the nineteen-seventies to these days. Some periods of Ürmös's art and genres of his literary interest as well as his motifs and techniques are described in this opening speech. Some literary topics on his ex-libris were also shown in this exhibition.

Dr. Kornélia Tóth Vas: An Account of the International Ex-Libris Research Conference in Cracow in 2017

The author was delegated to the conference entitled "Ex Libris: Mark of Ownership, Piece of Art" at the Pedagogical University of Cracow by the National Széchényi Library and by our association KBK where she gave a lecture on a Hungarian-related subject. In the article she also presents an overview of the exhibitions supporting the conference, of the diversity of the 500 years history of Polish ex-libris, its owners and collectors, and a glimpse of the directions of investigations in other countries.

Zoltán Tóth: Anna László's Exhibition in Szeged

At the palace of Reformed Church "Kálvin tér" in Szeged an exhibition of Anna László was arranged last October illustrating modern religious poetry by renowned local poets. This is an introductory presentation by the artist's son on her career and her graphical art.

Hilda Horváth: A Late Commemoration. Kass 90

For the 90th anniversary of his birth a chamber exhibition was set up at Petőfi Literary Museum in December 2017 displaying two series of János Kass's illustrative graphics which also reinterpreted two classical pieces of literature: The Tragedy of Man by Imre Madách and Hamlet by William Shakespeare. On this occasion the article tells about the ex-libris art of the artist as well.

Mrs. Zsigmond Gál: Waiting for the Holiday

On 15th December an exhibition was opened at the Gallery of City Museum in Ajka showing small graphics about Christmas and New Year from the collection of Mrs. András Radó. The artists were residents in Ajka in addition to famous Hungarian graphic artists across the country.

Dr. Kornélia Tóth Vas: Mihály Gulyás (1934-2008) in Famous Collectors' Bookplates Series at the National Széchényi Library

Mihály Gulyás was teacher of physics and engineer based in Nagykanizsa. He passed away 10 years ago. His collection contained nearly 30,000 plates. Most of the ex-libris commissioned to his name depict electrical engineering, astronomy, physicists' portraits or chess-pieces. Other topics of bookplates refer to thematic parts of the collector's private library, e. g. music, science fiction, crime story.

News, Society Matters.

AUSZUG

Dr. Kornélia Tóth Vasné: Bild und Schrift. Auswahl von den Illustrationen von Peter Ürmös

Student- und Unternehmungskzentrale H13 zu besichtigen. Die Werke erschienen meistens als Pressegraphiken in dem zeitgenössischen Zeitungen und Jahresbücher, die zur Literatur und zum Im Herbst 2017 war eine retrospektive Ausstellung aus den Illustrationen von Peter Ürmös in der bildende Kunst Verbindung hatten.

Dr. Kornélia Tóth Vasné: Bericht aus der Krakauern Internationalen Wissenschaftlichen Exlibris Konferenz (2017)

Die Verfasserin nahm in November (2017) als Vertreterin der Landesbibliothek Széchényi und dem Freundeskreis für Kleingraphik in Polen teil. Der Titel der Konferenz war "Exlibris: mark of ownership – piece of art" (Exlibris: Eigenkarte – Kunstwerk). Kornélia entwickelte sich um das Thema Hungarika-Exlibris auf Englisch.

Zoltán Tóth: Ausstellung von Anna László

Im Herbst im Jahre 2017 konnten die Mitglieder der Szegediner Reformierte Gemeinde in dem Prunksaal ihrem Palast die Ausstellung von Anna László besichtigen. Die Szegediner Künstlerin erschaffte Illustrationen unter anderem Gyula Juhász, Árpád Tóth, Miklós Radnóti und von weiterem anderem ungarischem Dichter geistliche Gedichte.

Hilda Horváth: Verspätete Erinnerung. Kass 90

Am 13. Dezember 2017 wurde eine Gedenksausstellung aus der Gelegenheit von dem 90. Geburtstag von János Kass in dem Petőfi Literarische Museum eröffnet. Die Ausstellung stellte seine zwei graphische Serien mit Illustrationen dar: Shakespeare „Hamlet“, beziehungsweise Imre Madách „Die Tragödie der Menschheit.“

Sigmundné Gál: Auf Feier gewartet

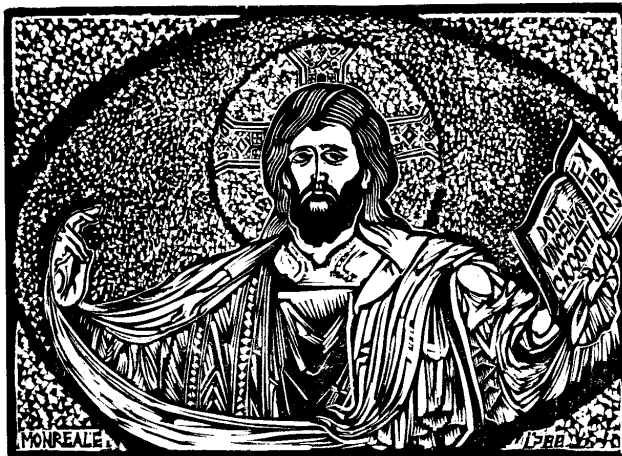
Am 15. Dezember 2017 wurde im Stadtmuseum in Ajka eine Ausstellung für Kleingraphiken aus der Sammlung Andrásné Radó eröffnet. Das Thema: Weihnachten und Neujahr (PF Blätter). Neben den Ajkaiern kamen noch Graphiken von Antal Fery, László Nagy, Jun. László Feszt, Károly Várkonyi vor.

Dr. Kornélia Tóth Vasné: Buchzeichen der berühmten Sammler in der Landesbibliothek Széchényi. Mihály Gulyás (1934-2008)

Vor 10 Jahren erstarb Mihály Gulyás der Nagykanizsaer Pädagoge, Ingenieur und ein ausgezeichnete Sammler. Als

großen Sammler hatte er fast 30 tausende Blätter. Auf seinem Name widmeten unter anderen László Lázár Nagy, Antal Fery, Lenke Diskay, József Vertel, Mihály Csiby, László Kékesi, Károly Várkonyi, Viktor Dániel, Zoltán Vén Exlibris.

Nachrichten, Vereinnachrichten

Ürmös Péter fametszete, X3 (1988), 75×103

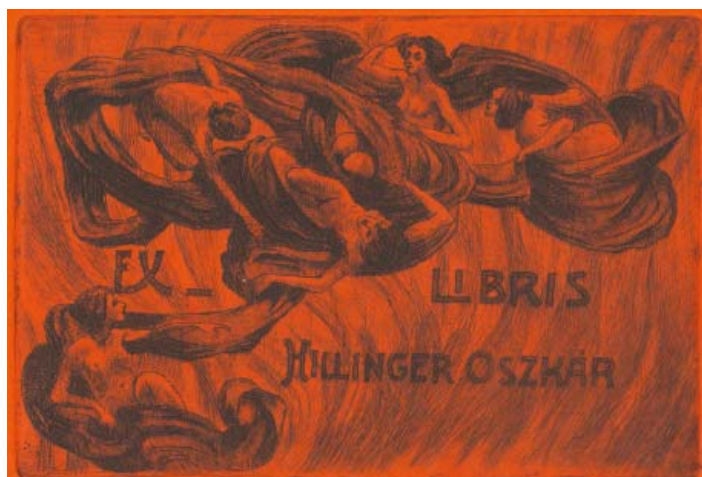
Ürmös Péter rézkarca,
C3/C5 (1992), 60×40

Vasné dr. Tóth Kornélia kiállításmegnyitó előadása
a H13 Diák- és Vállalkozásfejlesztési Központban (2017. szept. 5.)

Ürmös Péter linómetszete, X3/2, 65×50

Bottka Miklós rézkarca, C3, 120×170

Ürmös Péter rézkarca, C3/C5 (1997), 80×55

Ürmös Péter rézkarca, C3, 80×78